

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม ทักษะ และปัญหาการใช้ ICT ในโรงเรียน 2) พัฒนาสมรรถนะครูผู้สูงอายุในการใช้ ICT ที่จะนำไปสู่การใช้คอมพิวเตอร์กับงานบริหารและงาน การเรียนการสอนของโรงเรียน และ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะแก่ครูผู้สูงอายุด้านการใช้ ICT ในการสนับสนุนงานบริหารและการเรียนการสอน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) พื้นที่วิจัยคือ โรงเรียนบ้านธาตุ ตำบลแสนสุข อำเภอรินคำราช จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มเป้าหมายแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือ คณะครูโรงเรียนบ้านธาตุ (อายุ 50 ปี ขึ้นไป) และกลุ่มที่ 2 คือ คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านธาตุ งานวิจัยนี้ใช้เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล โดย การสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การจัดเวทีประชุมร่วมกับทีมวิจัย คณะครูและกรรมการสถานศึกษา และการศึกษาจากเอกสาร การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการจำแนกและเปรียบเทียบตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ด้านสถานการณ์ พฤติกรรม ทักษะและปัญหาการใช้ ICT ในอดีตการใช้ ICT ของคณะครูโรงเรียนบ้านธาตุ ยังเป็นเรื่องที่ห่างไกลพอสมควร ประกอบกับคณะครูโรงเรียนบ้านธาตุส่วนใหญ่เป็นครูผู้สูงอายุ คือ มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป โดยปัญหาหลักสำหรับคณะครูผู้สูงอายุ ได้แก่ เรื่องของปัญหาสุขภาพ ทักษะในแง่ของการใช้ ICT แต่หลังจากที่คณะครูได้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ โดยใช้วิธีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นใน 3 เรื่อง ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attributes) คณะครูมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของสมรรถนะการใช้ ICT ทั้ง 3 เรื่องอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนั้น รูปแบบที่ทางทีมวิจัยได้ร่วมกันพัฒนาสำหรับการเสริมสร้างสมรรถนะแก่ครูผู้สูงอายุในการใช้ ICT เรียกว่า THAT Model ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งหมด 12 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) Theory (หลักวิชาการ) 2) Tool (เครื่องมือ/โปรแกรม) 3) Technique (เทคนิควิธี) 4) Heart (จิตสำนึก/ความรัก) 5) Health (สุขภาพกาย/จิต) 6) Happy (ความสุข) 7) Action (การลงมือปฏิบัติ) 8) Activity (กิจกรรมในชีวิตจริง) 9) Assessment (การประเมินผล) 10) Training (การฝึกอบรม) 11) Take care (ดูแล/ช่วยเหลือ) 12) Teaching (การนำสู่การสอน) โดย THAT Model จะใช้วิธีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างเข้มข้นและเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งมีขั้นตอนกระบวนการทั้งหมด 9 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะและการจัดฝึกอบรม ICT 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ICT 3) การกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม ICT 4) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายของการฝึกอบรม ICT 5) การจัดบุคลากรการฝึกอบรม ICT 6) การเลือกสื่อประกอบการฝึกอบรม ICT 7)การกำหนดเทคนิคและวิธีการฝึกอบรม ICT 8) การดำเนินการฝึกอบรม ICT และ 9) การประเมินผลและติดตามผลการฝึกอบรม ICT จากรูปแบบดังกล่าวได้มีการประเมินประสิทธิภาพเปรียบเทียบระหว่างประสิทธิภาพระหว่างการฝึกอบรมและประสิทธิภาพหลังการฝึกอบรม มีประสิทธิภาพที่ 88.37/82.82 ซึ่งถือว่ารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะนี้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และได้สำรวจความคิดเห็นต่อรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการใช้ ICT สำหรับครูผู้สูงอายุโดยรวม มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.65, S.D.= 0.49)